

Vervolgens bespreken we de gehanteerde *statistische technieken en de betrouwbaarheid* die het gevolg is van deze technieken.

Tenslotte bespreken we nog een aantal *onderzoekresultaten i.f.v. de gehanteerde methodologie*.

De bijlage bevat een meer technische uitleg over de berekening van de gewichten en de ophoogfactor, het samenvoegen van gegevens en de vragenlijsten.

2 Non-respons

2.1 Bereidwilligheid om vragenlijsten in te vullen

Tabel 1. Responspercentages van OVG Hasselt-Genk en OVG Antwerpen

	Hasselt-Genk	Antwerpen	Hasselt-Genk	Antwerpen
Aantal telnr's gevonden	100%	100%		
Aantal telefonische contacten	86%	82%		
Deelname recruiteringsvragenlijst	80%	77%	100%	100%
Akkoord verdere deelname	70%	65%	87%	85%
Aantal bundeltjes terug	44%	41%	55%	53%
Aantal goedgekeurde bundeltjes*	30%	29%	37%	37%
Aantal goedgekeurde bundeltjes**	8%	7%	10%	9%
Postaal				
Verzonden	100%	100%		
Aantal bundeltjes terug	24%	20%	100%	100%
Aantal goedgekeurde bundeltjes*	15%	13%	64%	65%
Aantal goedgekeurde bundeltjes**	4%	4%		

* waarbij alle gezinsleden de personenvragenlijsten hebben ingevuld

** waarbij voldoende gezinsleden de personenvragenlijst hebben ingevuld

De percentages zijn steeds berekend t.o.v. de bovenstaande 100%.

Een aantal huishoudens weigerden mee te doen aan de enquête of stuurden onvoldoende formulieren terug. In Tabel 1 geven we de responspercentages van het stadsgewest Hasselt-Genk en ter vergelijking die van het stadsgewest Antwerpen². Op alle mogelijke niveaus is de respons van Hasselt-Genk iets beter dan die van Antwerpen. Het verschil is echter vrij klein.

Voor huishoudens met telefoon is de eerste contactmogelijkheid de telefonische vraag voor medewerking, waarbij ook reeds enkele vragen over het huishouden gesteld worden (= recruiteringsvragenlijst). Bij 14% van de huishoudens die wel telefoon hebben, werd nooit opgenomen. 6% weigerde medewerking. Er bleef dus 80% van de huishoudens over die meewerkten aan de telefonische enquête (voor details van de absolute aantallen, zie Nuyts & Zwerts (2000)).

Uiteindelijk stuurt 38% (=30% + 8%) van de huishoudens bundeltjes met een volledig aantal of een voldoende aantal personenlijsten terug.

² Gelijktijdig met het veldwerk van het OVG in het stadsgewest Hasselt-Genk heeft een analoog onderzoek plaatsgehad in het stadsgewest Antwerpen.

Huishoudens die telefonisch niet vooraf geïnformeerd kunnen worden (de 'postale gezinnen'), en die tijdens de enquête niet mondeling aan deze afspraak herinnerd kunnen worden, reageren veel minder dan telefonisch wel bereikte huishoudens. Het responspercentage ligt dan op 19% (+15% + 4%).

2.2 Profiel van huishoudens die (uiteindelijk) niet meewerkten.

Voor alle huishoudens die getrokken zijn uit het Rijksregister beschikken we over de leeftijd en het geslacht van het gezinshoofd. Dus ook voor de huishoudens die weigerden om mee te werken. Hierdoor kunnen we in beperkte mate nagaan welk profiel de weigeraars hebben. De weigeraars waarover we het hier hebben zijn zowel respondenten die **niet** aan de recruiteringsvragenlijst hebben deelgenomen (en dus per definitie ook niet aan het schriftelijke deel van de enquête) als degenen die **wel** aan de recruiteringsvragenlijst hebben deelgenomen maar die niet aan het schriftelijke deel wensten deel te nemen).

Tabel 2. Reacties bij eerste contact van huishoudens die telefonisch bereikt zijn volgens geslacht en leeftijd van het gezinshoofd

(TROK [Telefonische recruitering OK]=1 is positieve reactie; TROK=0 is weigering (verdere medewerking)

TROK BY LFTKL

TROK	LFTKL						Total
	17-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	
0	0	29	54	74	72	173	402
	0.00	0.77	1.42	1.95	1.90	4.56	10.61
	0.00	7.21	13.43	18.41	17.91	43.03	
	0.00	7.32	5.59	8.09	10.40	21.23	
1	6	367	912	841	620	642	3388
	0.16	9.68	24.06	22.19	16.36	16.94	89.39
	0.18	10.83	26.92	24.82	18.30	18.95	
	100.00	92.68	94.41	91.91	89.60	78.77	
Total	6	396	966	915	692	815	3790
	0.16	10.45	25.49	24.14	18.26	21.50	100.00

TROK	LFTKL						Total
	17-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	
0	1	5	13	13	18	188	238
	0.10	0.50	1.30	1.30	1.81	18.86	23.87
	0.42	2.10	5.46	5.46	7.56	78.99	
	33.33	8.62	9.03	9.35	12.24	37.15	
1	2	53	131	126	129	318	759
	0.20	5.32	13.14	12.64	12.94	31.90	76.13
	0.26	6.98	17.26	16.60	17.00	41.90	
	66.67	91.38	90.97	90.65	87.76	62.85	
Total	3	58	144	139	147	506	997
	0.30	5.82	14.44	13.94	14.74	50.75	100.00

Bij het telefonisch contact weigeren vrouwen opvallend meer dan mannen (Tabel 2). Slechts 11% van de mannen weigert medewerking, tegenover 24% bij de vrouwen. Bij beide sexen is de weigering van 65-plussers het grootst (resp. 21% en 37%). Het verschil tussen de andere leeftijdsklassen is niet significant.

Bemerk dat 51% van de vrouwelijke gezinshoofden ouder is dan 65 (Tabel 2) terwijl dit bij de mannen ongeveer 20% is. Dit wil zeggen dat een vrouw al bijna weduwe moet zijn om gezinshoofd te kunnen worden. Daaruit kunnen we afleiden dat bij analyses op 'geslacht gezinshoofd' er bij vrouwelijke gezinshoofden ook andere factoren spelen dan enkel het geslacht van het gezinshoofd.

Bij het telefonisch contact haken dus een aantal huishoudens af (ofwel onmiddellijk ofwel na het beantwoorden van de telefonische recruiteringsvragenlijst). De anderen hebben gesteld dat zij verder aan het schriftelijk deel van het onderzoek wensten mee te werken en deze gezinnen hebben enquêteformulieren ontvangen. Hiervan zijn er een aantal die geen formulieren terugsturen (zie Tabel 3).

Tabel 3. Terugsturen van de schriftelijke vragenlijst volgens geslacht en leeftijd van het gezinshoofd

Deze tabel heeft enkel betrekking op die huishoudens die meegewerkt hebben aan de telefonische recruiteringsvragenlijst, en die *gezegd hebben* dat ze ook aan de schriftelijke wilden meedoen.

RQOK (Retour Questionnaire)=0 is negatieve reactie; RQOK=1 is positieve reactie

		LFTKL						
RQOK		CONTROLLING FOR GESLACHT=man						
Frequency	Percent	17-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Total
Row Pct	Col Pct							
0		5	164	358	303	193	233	1256
		0.15	4.84	10.57	8.94	5.70	6.88	37.07
		0.40	13.06	28.50	24.12	15.37	18.55	
		83.33	44.69	39.25	36.03	31.13	36.29	
1		1	203	554	538	427	409	2132
		0.03	5.99	16.35	15.88	12.60	12.07	62.93
		0.05	9.52	25.98	25.23	20.03	19.18	
		16.67	55.31	60.75	63.97	68.87	63.71	
Total		6	367	912	841	620	642	3388
		0.18	10.83	26.92	24.82	18.30	18.95	100.00
		CONTROLLING FOR GESLACHT=vrouw						
		17-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Total
0		2	27	53	51	44	169	346
		0.26	3.56	6.98	6.72	5.80	22.27	45.59
		0.58	7.80	15.32	14.74	12.72	48.84	
		100.00	50.94	40.46	40.48	34.11	53.14	
1		0	26	78	75	85	149	413
		0.00	3.43	10.28	9.88	11.20	19.63	54.41
		0.00	6.30	18.89	18.16	20.58	36.08	
		0.00	49.06	59.54	59.52	65.89	46.86	
Total		2	53	131	126	129	318	759
		0.26	6.98	17.26	16.60	17.00	41.90	100.00

Uit Tabel 3 blijkt duidelijk dat niet alle personen die zeggen dat ze zullen meedoen aan de schriftelijke enquête, ook effectief meedoen. Bij de mannelijke gezinshoofden haakt 37% af, en bij de vrouwelijke gezinshoofden zelfs 46%. Deze tweede, schriftelijke, uitval is groter dan de eerste (degenen die aan telefoon reeds weigerden al dan niet na deelname aan de recruiteringsvragenlijst), en opnieuw meer uitgesproken bij vrouwelijke gezinshoofden dan bij mannelijke gezinshoofden: bij mannelijke gezinshoofden weigert 11% ogenblikkelijk (Tabel 2), en van degenen die overblijven haakt nog eens 37% af (Tabel 3). Bij vrouwelijke gezinshoofden weigert 24% ogenblikkelijk (Tabel 2), en van degenen die overblijven haakt nog eens 46% af (Tabel 3). In dit stadium is het afhaken wel afhankelijk van de leeftijd: hoe ouder het gezinshoofd (maar nog niet ouder dan 65) hoe kleiner de kans dat hij / zij afhaakt (Tabel 3). Oudere mannelijke gezinshoofden haken evenveel af als het gemiddelde, oudere vrouwelijke gezinshoofden haken vaker af dan het gemiddelde.

Telefonisch werd bij de recruiteringsvragenlijst reeds gevraagd hoeveel wagens het gezin in bezit heeft. Dat maakt dat van degenen die geen formulieren terugstuurden maar wel aan de recruiteringsvragenlijst hadden deelgenomen, we toch weten hoeveel wagens ze hebben.

Tabel 4. Terugsturen van de schriftelijke vragenlijst volgens wagenbezit

Het gaat hier enkel om die huishoudens die meegewerkt hebben met de telefonische vragenlijst, en *gezegd hebben* dat ze ook aan de schriftelijke wilden meedoen.

RQOK (Retour Questionnaire)=0 is negatieve reactie; RQOK=1 is positieve reactie
RQOK WAGAANT

Frequency Percent Row Pct Col Pct	WAGAANT			Total
	0	1	2+	
0	223 5.40 13.95 49.01	904 21.89 56.57 38.81	471 11.40 29.47 34.99	1598 38.69
1	232 5.62 9.16 50.99	1425 34.50 56.28 61.19	875 21.19 34.56 65.01	2532 61.31
Total	455 11.02	2329 56.39	1346 32.59	4130 100.00

Personen die uiteindelijk toch afhaken hebben relatief vaker (bijna 50% i.p.v. de verwachte kleine 40%) geen wagen dan personen die wel verder reageren (Tabel 4).

3 Bepalen van gewichten

Een aantal huishoudens heeft niet gereageerd op de enquête. Zulke non-respons veroorzaakt bijna altijd een vertekening van de steekproef t.o.v. de populatie. In dit geval bevat de steekproef een overaanbod aan mannen en aan gehuwden, een tekort aan personen jonger dan 25 jaar en ouderen en een tekort aan alleenstaanden en aan grote gezinnen. Deze tekorten doen zich voor zowel bij het onderzoek naar de gezinshoofden met hun huishoudens, als bij de individuele personen. Opvallend is dat we dit vinden bij het stadsgewest Hasselt-Genk (dit document), maar ook voor het parallel onderzoek dat uitgevoerd werd in het stadsgewest Antwerpen (Zwerts & Nuyts, 2001).